

Publication of Association Esprit, Société et Rencontre
Strasbourg/France

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

Volume 5 Issue 8, p. 589-602, December 2012

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE DEMOKRATİK DEĞERLERİN BENİMSENMESİ¹

*ADOPTION OF DEMOCRATIC VALUES IN TEACHER
EDUCATION*

Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Arş. Gör. Hanife ESEN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

¹ Bu çalışma II. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Abstract

This study that designed for the aim of determination teachers' democratic attitudes, is a descriptive and quantitative. In this study, it is examined academicians' democratic values, gender, academic degree and vocational seniority in the text of teacher training in education faculties. Data has been gathered from Akdeniz, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz and Marmara regions on the basis of voluntary. 54 female and 109 male totally 163 academicians participated in the study. To collecting data is exerted The Scale of Determining Democratic Values in the Teacher Training by developed researchers. Questionnaire is carried out a group similar to sample and Cronbach's Alpha is calculated .91. Data analysed via SPSS and use One-Way Anova, Scheffe, Tamhane, Welch and t test, and significance level is 0.05. As a consequent it is stated that academicians' view related to self-evaluation, classroom practices and measurement-assessment have changed depending on geographical region. Then it is indicated that academicians from İç Anadolu and Karadeniz in self evaluation dimension, from İç Anadolu, Karadeniz and Marmara in classroom practice dimension, from İç Anadolu in measurement-assessment dimension have more positive opinion than from other geographical regions.

Key Words: Teacher, Teacher Training, Democratic Values, Education Faculties, Academicians, Candidate Teacher

Öz

Öğretmen yetiştirme sürecinde öğretim, elemanlarının demokratik tutumlarını belirlemek amacıyla tasarlanan bu çalışma betimsel nitelikte olup nicel bir araştırmadır. Bu araştırmada öğretmen yetiştirme işini üstlenen eğitim fakültelerinde, öğretim elemanlarının benimsedikleri demokratik değerler, cinsiyet değişkeni, akademik unvan değişkeni, mesleki kıdem değişkeni ve görev yapılan coğrafi bölge değişkenlerine göre yordanmıştır. Veriler Akdeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Marmara Bölgesi'nden gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Araştırmaya 54'ü bayan 109'u erkek olmak üzere toplam 163 öğretim elemanı katılmıştır. Verilerin toplanmasında "Öğretmen Yetiştirmede Benimsenen Demokratik Değerlerin Belirlenmesi Anketi" kullanılmıştır. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, örneklem grubuna benzerlik gösteren başka bir gruba uygulanmış Cronbach's Alpha .91 olarak hesaplanmış ve anket formu uygulamaya konmuştur. Verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmış, One-Way Anova, Scheffe, Tamhane, Welch ve t testi kullanılmış olup anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Analiz edilen verilerin yorumlanması sonucunda cinsiyet değişkeni, akademik unvan değişkeni ve mesleki kıdem değişkeninde anlamlı farklılık görülmezken öğretim elemanının görev yaptığı coğrafi bölge değişkeninde anlamlı farklılık görülmüştür. Sonuç olarak öğretim elemanlarının özdeğerlendirme, sınıf içi uygulamalar ve ölçme-değerlendirmeye yönelik görüşlerinin görev yaptığı coğrafi bölgeye bağlı olarak değiştiği saptanmıştır. Özdeğerlendirme boyutunda İç Anadolu Bölgesi ve Karadeniz Bölgesi, sınıf içi uygulamalar boyutunda İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Marmara Bölgesi, ölçme-değerlendirme boyutunda ise İç Anadolu Bölgesi'nde görev yapan öğretim elemanlarının diğer bölgelerde görev yapan öğretim elemanlarına göre daha olumlu görüşte oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Öğretmen Yetiştirme, Demokratik Değerler, Eğitim Fakülteleri, Öğretim Elemanı, Öğretmen Adayı.

GİRİŞ

Öğretmen yetiştirme gelenekleri bakımından köklü bir geleneğe sahip olan ülkemizde öğretmen yetiştirme işi yaklaşık 165 yıllık bir süreçtir. Bu alandaki gelişme ve yenilik hareketleri 1848 yılında rüştiyelere öğretmen yetiştirmek amacıyla açılan Darülmualimin-i Rüşdi ile başlamış (Akyüz, 2001) Cumhuriyet ile birlikte de yasal bir zemine oturmuş ve öğretmenlik yasal bir meslek olarak tanımlanmıştır (Kilimci, 2011).

Ülkemizde öğretmen yetiştirme işini 1982 yılından bu yana Eğitim Fakülteleri üstlenmiştir. Türk Milli Eğitimi'nin belirlediği temel amaçlar doğrultusunda yetiştirilen öğretmenlerden sorumluluklarını bilen, demokrasiye önem veren, insan haklarına saygılı, yapıcı ve yaratıcı olması beklenir. Milli Eğitim Bakanlığı (2010), ise öğretmenden beklenen nitelikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Profesyonellik,
- Adalet,
- Dürüstlük,
- Doğruluk,
- Mesleki bağlılık,
- Sürekli gelişime açık olma,
- Hizmette sorumluluk,
- Eşitlik,
- Yolsuzluk yapmama,
- Tarafsızlık,
- Saygı,
- Kaynakları etkili kullanabilme,
- Sağlıklı ve güvenli bir ortam sağlayabilme.

Demokrasi eğitiminin niteliğinin gözden geçirilmesi bütün dünyada bir gerekli hale gelmiştir. Savaşlar, ülkelerin içindeki bireylerarası çatışmalar, okullardaki ve toplumun her kesimindeki şiddet olayları bize bunun bir gereklilik olduğunu göstermektedir (Genç ve Kalafat, 2008). Okullaşma oranının artması demokratik eğitime verilen önemi ifade etmektedir.

Cumhuriyet dönemi ile birlikte Türk toplumunda demokrasiye olan talepte gözle görülür bir artış olmuştur. Bu artışa paralel olarak eğitim anlayışa da demokrasi ve demokratik değerlerle donatılmıştır (2009). Ülkemizde demokrasi eğitimi sıklıkla söz edilen bir konu olmasına rağmen demokratik değerlere verilen önemin aynı oranda olmadığını görmekteyiz. Bunun nedeni olarak eğitim anlayışı ve öğretim yöntemlerinin etkisizliği gösterilebilir (Yeşil ve Aydın, 2007).

Çağın gereklerine uygun ve nitelikli insan gücünün temellerini atan öğretmenlerin yetiştirilmesi sürecinde hazırlanan donanımlı öğrenme ortamlarında öğretim elamanlarının

öğretmen adaylarına karşı tutumları arzu edilen öğretmen özelliklerinin oluşmasını sağlayabilir. Demokratik bir yaşam anlayışının oluşabilmesi, eğitim sistemlerinin ve ortamlarının demokratik oluşuna bağlanmaktadır (Kaya, Taştan, Kop ve Metin, 2012).

Demokrasiyi sürekli hale getirmek için işe önce güçlü demokratik girişimlerle, okullardan başlamak gerekmektedir. Bu kolay bir süreç değildir. Fakat demokratik okullara sahip olmak istiyorsak bilgi, beceri ve tutumları bakımından demokratik öğretmenler yetiştirmek zorunda olduğumuzu unutmamalıyız. Demokratik bir okul ve demokratik bir toplum ancak bu yolla mümkün olur (Novak, 1994).

Öğrenme ortamının fiziki, sosyal, psikolojik, teknik özellikleri öğrencinin öğrenmesinde önemli bir role sahiptir. Günümüzün öğretmen eğitiminde amaç; özgür düşünebilen, kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alan, öğrenme ortamlarında aktif olarak katılımcı rol üstlenen, eleştiren ve eleştirilere açık olabilen, öğrendikleri arasında neden-sonuç ilişkisi kurabilen ve öğrendiklerini sorgulayabilen, bilgiyi yaratıcı biçimde kullanabilen, öğrendiklerini yansıtabilen, öğrendikleriyle problem çözebilen, demokratik tutum ve davranışları kazanmış iyi donanımlı öğretmen adayları yetiştirmektir. Eğitim fakültelerinde özellikle işi "öğretmen yetiştirmek" olan öğretim elemanlarının da öncelikle öğretmen adaylarına kazandıracakları bu özellikleri kendilerinde bulundurmaları gerekmektedir. Çünkü öğretmenin öğrenme ve öğretme sürecine ilişkin yaklaşımı, inanışları, tutumu ve davranışları sınıf üzerinde doğrudan etkiye sahiptir (Shechtman, 2010).

Türk eğitim sisteminin demokratik bireyler yetiştirmeyi amaçladığı her fırsatta dile getirilmektedir. Gerek mevzuat içerisinde gerek devletin üst düzey yöneticilerinin açıklamalarında sık sık demokrasinin önemi vurgulanmaktadır. Bireylerin demokrasi anlayışları ise aldıkları eğitimle yakından ilişkilidir. Çünkü devlet benimsenmesini istediği demokrasi anlayışına uygun bireyler yetiştirmek için, bu anlayışa uygun bir eğitim programı hazırlamasını istemektedir. Dolayısıyla toplumların sahip olmak istedikleri demokrasi anlayışıyla, eğitim anlayışları arasında doğal olarak paralellik olması gerektiği söylenebilir (Çuhadar, 2006).

Değerlerin birçok tanımı mevcuttur. Bu tanımlardan yola çıkarak değerlerin yaşamımızda, tutumlarımızda ve ilgilerimizde zihinsel ve duygusal yargıları yansıttığını söyleyebiliriz. Bir değeri değiştirmek zor fakat kalıcı bir iştir. Bir değerın değişmesi düşünme ve davranış biçimlerimiz üzerinde etkiye sahiptir ve değişik yollarla ölçülebilir (Selvi, 2006).

Demokratik değerler demokrasinin üzerinde hayat bulduğu ve onun yaşama, insana, olaylara ve genel olarak tüm varlıklara bakış açısını yansıtan yönünü ifade eder. Demokratik değerlerin tam bir listesini çıkarmak mümkün olmamakla birlikte insan haklarına saygı, eşitlik, özgürlük, katılma, uzlaşma, serbest tartışma ortamı, açıklık, hoşgörü, çoğulculuk, farklılaşma, hukuk devleti, sosyal devlet, şiddetten kaçınma, eleştirel düşünme ve ifade etme özgürlüğü gibi değerleri yaşam şekli haline getirmek olduğu ifade edilebilir (Yeşil, 2002).

Bireylere sunulan demokrasi eğitimi sonucunda onların demokratik değerleri özümsemiş olması beklenmektedir. Bu değerler, eşitlik, adalet, yaşama saygı, özgürlük, dürüstlük, iyiyi arayış, işbirliği, özgüven, hoşgörü, duyarlılık, sorumluluk, farklılıkları kabul etme, güven, barış, gelişme, mükemmellik ve etkililiktir (Kıncal ve Işık, 2003).

Bu araştırma da, demokratik değerlerle yetiştirilmesi beklenen öğretmen adaylarının süreç içerisinde öğretim elemanları tarafından ne kadar demokratik değerler benimsenerek yetiştirilmeye çalışıldığını belirlemek amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada eğitim fakültelerinde verilen öğretmen eğitimi bağlamında öğretim elemanlarının demokratik değerlerle ilgili tutum ve uygulamalarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranacaktır.

1. Öğretim elemanlarının öğretmen yetiştirmede benimsediği demokratik değerler cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Öğretim elemanlarının öğretmen yetiştirmede benimsediği demokratik değerler akademik unvana göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretim elemanlarının öğretmen yetiştirmede benimsediği demokratik değerler mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Öğretim elemanlarının öğretmen yetiştirmede benimsediği demokratik değerler görev yapmakta olduğu coğrafi bölgeye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yürütülmesinde izlenecek model, araştırmanın evren ve örnekleme, kullanılacak veri toplama araçları, verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntem ve teknikler üzerinde durulmuştur.

a. Araştırmanın Modeli

Araştırma üniversitede görev yapan akademisyenlerin öğretmen yetiştirmede benimsedikleri demokratik değerleri belirlemek amacıyla yapıldığından tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Karasar (2006)'a göre, olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların "ne" olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan çalışmalar betimsel çalışmalardır. Betimsel ya da survey çalışmalarda mevcut olan durum belirlenmek istendiğinden, bu tür çalışmalar genellikle doğal ortamda yapılmaktadır. Betimsel çalışmalarda kullanılan teknikler, çalışmanın adını da değiştirmektedir. Bunlar anket survey, mülakat survey, gözlem survey gibi isimler almaktadır (Karasar, 2006). Bu araştırmada veriler anket survey yoluyla elde edilecektir.

b. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Türkiye'nin altı coğrafi bölgesinde bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenler Araştırmanın örneklemini ise; Türkiye'nin altı coğrafi bölgesinde bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerinde görev yapan ve gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmaya katılan 163 akademisyen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme belirlenirken kolay ulaşılabilirlik örnekleme yöntemi seçilmiştir.

c. Verilerin Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu ile araştırmacı tarafından geliştirilen Öğretmen Yetiştirmede Benimsenen Demokratik Değerlerin (ÖYBDD) belirlenmesine yönelik anket uygulanmıştır. ÖYBDD beş noktalı likert tipi bir anket olup 35 adet maddeden oluşmaktadır. Anket asıl uygulamadan önce öğretmen yetiştirmede demokratik değerlerin belirlenmesine yönelik 50 soruluk madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan madde havuzundaki sorular iki alan uzmanı iki ölçek geliştirme ve bir dil bilim uzmanına incelenmiş ve geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Anketin geçerlilik için faktör analizi yapılmasına uygunluğu test edilmiş ve KMO değeri .87 çıkmıştır.

Böylelikle anketin geçerlik için faktör analizi yapmaya uygun olduğu görülmüş ve anketi oluşturan 50 madde üzerinden açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda 10 maddenin madde yükü .30'un altında olduğu ve 5 maddeninde birden fazla faktöre yük verdiği görülmüş ve toplam 15 madde anketten çıkarılmıştır. Anketi oluşturan 35 madde üzerinden tekrar yapılan faktör analizi sonucunda üç faktörlü yapı içerisinde 35 maddenin toplam varyansı açıklama oranı %46 olarak bulunmuştur. Sosyal ve davranışsal ölçümlerde birden fazla faktörlü yapı için toplam varyansı açıklama oranı %40 dan fazla olması yeterlidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Anketin güvenilirliği için Cronbach's Alpha güvenirlik değerine bakılmış, Cronbach's Alpha güvenirlik değeri .91 olarak bulunmuştur.

d.Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması gerekli izinler alınarak, ilgili şehirde görev yapan çeşitli araştırmacıların yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmıştır.

e.Verilerin Analizi

Bu kısımda; 35 maddelik ÖYBDD' nin likert tipinde hazırlanan bölümünü oluşturan ifadeler 5'li likert tipinde olduğundan katılımcı görüşleri, katılımcıların ankete katılma durumları dikkate alınarak; "Her Zaman" 5 puan, "Çoğu Zaman" 4 puan, "Genellikle" 3 puan, "Nadiren" 2 puan, "Hiç" 1 puan olmak üzere SPSS 17.0 (Statistical Package For Social Sciences) paket programına girilmiş ve araştırma verileri bu program aracılığı ile çözümlenmiştir. Üniversitedeki akademisyenlerin öğretmen yetiştirmede benimsedikleri demokratik değerleri belirlemek amacıyla görüşlerinin alındığı anketin değerlendirilmesinde frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (ss) değerleri belirlenerek bulgular kısmı oluşturulmuştur. Ayrıca akademisyenlerin öğretmen yetiştirmede benimsedikleri demokratik değerlerin belirlenmesine yönelik tercihlerini belirlemek amacıyla görüşlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla homojenlik ön şartının sağlandığı durumlarda One – Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) testi homojenlik ön şartının sağlanmadığı durumlarda ise Welch testi yapılmıştır. Yapılan analizlerde çoklu karşılaştırmalar için sırasıyla Scheffe ve Tamhane çoklu karşılaştırma testleri yapılmıştır. Ayrıca ikili grupların analizinde bağımsız gruplar için t testinden yararlanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak ele alınmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Özdeğerlendirmeye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Katılımcıların Özdeğerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kadın	54	36,17	6,31	161	-,350	.727
Erkek	109	36,58	7,40			

Tablo 1' deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların özdeğerlendirmeye ilişkin toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(161)} = -,350$; $p > ,05$]. Kadınların özdeğerlendirme ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 36,17$) iken, erkeklerin özdeğerlendirme ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 36,58$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu

katılımcıların özdeğerlendirmeye ilgili görüşlerinde cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2. Katılımcıların Özdeğerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	S			
Mesleki Kıdem	5 yıl ve daha az	52	35,00	7,54		
	6-10 yıl	39	36,26	7,37		
	11-15	31	37,48	5,11		
	16 ve üstü	41	37,66	7,20		
Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Fark
Gruplar Arası	203,799	3	67,933	1,38	,251	--
Gruplar İçi	7822,397	159	49,197	1		
Toplam	8026,196	162				

Tablo 2'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların özdeğerlendirme ile ilgili toplam puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(3-159)}=1,381$; $p>,05$]. Bu bulgu mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların özdeğerlendirme ile ilgili görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3. Katılımcıların Özdeğerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Akademik Unvan Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	S			
Akademik Unvan	Doçent	18	36,83	6,57		
	Yrd. Doçent	52	36,21	7,14		
	Araş.Gör.Dr.	4	38,50	3,32		
	Araş.Gör.	55	35,44	7,37		
	Öğretim Gör.	27	37,93	7,20		
	Okutman	5	37,00	7,04		
	Uzman	2	41,00	1,41		
	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar Arası	180,644	6	30,107	,599	,731	--
Gruplar İçi	7845,552	156	50,292			
Toplam	8026,196	162				

Tablo 3'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların özdeğerlendirme ile ilgili toplam puanları ile akademik unvan değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(6-156)}=,599$; $p>,05$]. Bu bulgu akademik unvan değişkeninin katılımcıların özdeğerlendirme ile ilgili görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4. Katılımcıların Özdeğerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Coğrafi Bölge Değişkenine Göre Farklılığı İçin Welch Testi Sonuçları

Değişken		N	\bar{X}	S		
Görev Yapılan Coğrafi Bölge	(1) Akdeniz	10	34,40	5,44		
	(2) Doğu Anadolu	25	36,00	5,14		
	(3) Güneydoğu Anadolu	38	31,97	8,10		
	(4) İç Anadolu	40	39,60	5,85		
	(5) Karadeniz	14	39,79	4,68		
	(6) Marmara	36	37,22	6,96		
		İstatistik	sd1	sd2	p	Tamhane
Welch		5,842	5	50,560	,000	3-4 3-5

Tablo 4'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların özdeğerlendirmeyle ilgili görüş toplam puanları görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(welch)} = 5,842$; $p < ,05$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için Tamhane çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Bu sonuçlara göre (3) Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların özdeğerlendirmeyle ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 31,97$), (4) İç Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların özdeğerlendirmeyle ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 39,60$), ile (5) Karadeniz bölgesinde görev yapan katılımcıların özdeğerlendirmeyle ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 39,79$) arasında, (4) İç Anadolu ve (5) Karadeniz bölgesinde görev yapan katılımcıların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu; görev yapılan coğrafi bölge bakımından İç Anadolu ve Karadeniz bölgesinde görev yapan katılımcıların, Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcılara göre özdeğerlendirmeye yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

2. Sınıf İçi Uygulamalara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Katılımcıların Sınıf İçi Uygulamalara Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	P
Kadın	54	59,44	9,07	161	1,048	,296
Erkek	109	57,87	9,00			

Tablo 5' deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların sınıf içi uygulamalara ilişkin toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(161)} = 1,048$; $p > ,05$]. Kadınların sınıf içi uygulamalarla ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 59,44$) iken, erkeklerin sınıf içi uygulamalarla ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 57,87$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinde cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6. Katılımcıların Sınıf İçi Uygulamalara Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	S			
Mesleki Kıdem	5 yıl ve daha az	52	56,63	8,21		
	6-10 yıl	39	57,41	9,50		
	11-15	31	58,90	6,84		
	16 ve üstü	41	61,17	10,48		
Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Fark
Gruplar Arası	522,863	3	174,288	2,18	,092	--
Gruplar İçi	12664,008	159	79,648			
Toplam	13186,871	162				

Tablo 6'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili toplam puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(3-159)}=2,188$; $p>,05$]. Bu bulgu mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7. Katılımcıların Sınıf İçi Uygulamalara Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Akademik Unvan Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	S			
Akademik Unvan	Doçent	18	60,00	10,37		
	Yrd. Doçent	52	59,04	8,94		
	Araş.Gör.Dr.	4	55,75	1,26		
	Araş.Gör.	55	56,22	9,48		
	Öğretim Gör.	27	59,93	8,17		
	Okutman	5	62,20	6,61		
	Uzman	2	62,00	1,41		
Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Fark
Gruplar Arası	518,164	6	86,361	1,06	,387	--
Gruplar İçi	12668,707	156	81,210			
Toplam	13186,871	162				

Tablo 7'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili toplam puanları ile akademik unvan değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(6-156)}=1,063$; $p>,05$]. Bu bulgu akademik unvan değişkeninin katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 8. Katılımcıların Sınıf İçi Uygulamalara Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Coğrafi Bölge Değişkenine Göre Farklılığı İçin Welch Testi Sonuçları

Değişken		N	\bar{X}	S		
Görev Yapılan Coğrafi Bölge	(1) Akdeniz	10	61,90	4,36		
	(2) Doğu Anadolu	25	57,96	7,46		
	(3) Güneydoğu Anadolu	38	52,03	12,37		
	(4) İç Anadolu	40	59,38	5,84		
	(5) Karadeniz	14	61,71	6,35		
	(6) Marmara	36	62,06	7,21		
		İstatistik	sd1	sd2	p	Tamhane
Welch		4,537	5	51,641	,002	3-1 3-4 3-5 3-6

Tablo 8'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüş toplam puanları görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(welch)} = 4,537$; $p < ,05$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için Tamhane çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Bu sonuçlara göre (1) Akdeniz bölgesinde görev yapan katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 61,90$), (3) Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 52,03$), (4) İç Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 59,38$), (5) Karadeniz bölgesinde görev yapan katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 61,71$) ile (6) Marmara bölgesinde görev yapan katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüşlerinin toplam puan ortalaması ($\bar{X} = 62,06$) arasında, (1) Akdeniz (4) İç Anadolu (5) Karadeniz ve (6) Marmara bölgelerinde görev yapan katılımcıların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu; görev yapılan coğrafi bölge bakımından Akdeniz, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara bölgelerinde görev yapan katılımcıların, Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcılara göre sınıf içi uygulamalara yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

3. Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 9. Katılımcıların Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Kadın	54	23,26	3,78	161	,126	.900
Erkek	109	23,17	4,18			

Tablo 9' deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye ilişkin toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(161)} = ,126$; $p > ,05$]. Kadınların ölçme ve değerlendirme ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 23,26$) iken, erkeklerin ölçme ve değerlendirme ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X} = 23,17$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık

oluşturmamaktadır. Bu bulgu katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye ilgili görüşlerinde cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 10. Katılımcıların Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	S			
Mesleki Kıdem	5 yıl ve daha az	52	22,79	3,91		
	6-10 yıl	39	23,67	3,78		
	11-15	31	21,84	3,22		
	16 ve üstü	41	24,32	4,71		
Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Fark
Gruplar Arası	125,908	3	41,969	2,64	,051	--
Gruplar İçi	2520,411	159	15,852	8		
Toplam	2646,319	162				

Tablo 10'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların ölçme ve değerlendirme ile ilgili toplam puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(3-159)} = 2,648$; $p > ,05$]. Bu bulgu mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların ölçme ve değerlendirme ile ilgili görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11. Katılımcıların Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Akademik Unvan Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	S			
Akademik Unvan	Doçent	18	25,28	4,81		
	Yrd. Doçent	52	23,19	3,74		
	Araş.Gör.Dr.	4	24,00	5,66		
	Araş.Gör.	55	22,47	4,08		
	Öğretim Gör.	27	23,11	3,25		
	Okutman	5	23,40	5,68		
	Uzman	2	24,00	5,66		
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	111,055	6	18,509	1,13	,342	--
Gruplar İçi	2535,264	156	16,252	9		
Toplam	2646,319	162				

Tablo 11'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların ölçme ve değerlendirme ile ilgili toplam puanları ile akademik unvan değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(6-156)} = 1,139$; $p > ,05$]. Bu bulgu akademik unvan değişkeninin katılımcıların ölçme ve

değerlendirme ile ilgili görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 12. Katılımcıların Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Coğrafi Bölge Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	\bar{X}	S				
(1) Akdeniz	10	21,30	3,43				
(2) Doğu Anadolu	25	23,16	3,56				
(3) Güneydoğu Anadolu	38	21,63	3,91				
(4) İç Anadolu	40	24,75	4,35				
(5) Karadeniz	14	23,00	4,87				
(6) Marmara	36	23,94	3,42				
Görev Yapılan Coğrafi Bölge	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Fark
	Gruplar Arası	245,978	5	49,196	3,17 4	,009	3-4
	Gruplar İçi	2433,691	157	15,501			
	Toplam	2679,669	162				

Tablo 12'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüş toplam puanları görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(5-157)} = 3,174$; $p < ,05$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için Scheffe çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Bu sonuçlara göre (3) Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların ölçme ve değerlendirmeyle ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 21,63$) ile (4) İç Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların ölçme ve değerlendirmeyle ilgili görüşlerinin toplam puanları ortalaması ($\bar{X} = 24,75$) arasında, (4) İç Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu; görev yapılan coğrafi bölge bakımından, İç Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların, Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcılara göre ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Katılımcıların özdeğerlendirmeye ilişkin toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların özdeğerlendirme ile ilgili toplam puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcıların özdeğerlendirme ile ilgili toplam puanları ile akademik unvan değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcıların özdeğerlendirmeyle ilgili görüş toplam puanları görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. İç Anadolu ve Karadeniz bölgesinde görev yapan katılımcıların, Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcılara göre özdeğerlendirmeye yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu gözlenmektedir.

Katılımcıların sınıf içi uygulamalara ilişkin toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir .

Katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili toplam puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili toplam puanları ile akademik unvan değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcıların sınıf içi uygulamalarla ilgili görüş toplam puanları görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Akdeniz, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara bölgelerinde görev yapan katılımcıların, Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcılara göre sınıf içi uygulamalara yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmüştür.

Katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye ilişkin toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların ölçme ve değerlendirme ile ilgili toplam puanları ile mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcıların ölçme ve değerlendirme ile ilgili toplam puanları ile akademik unvan değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüş toplam puanları görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. İç Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcıların, Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan katılımcılara göre ölçme ve değerlendirmeye yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçları incelendiğinde cinsiyet, mesleki kıdem ve akademik unvan değişkenleri bakımından anlamlılık farklılık görülmezken coğrafi bölgeler arasındaki sonuçlarda özdeğerlendirme, sınıf içi uygulamalar ve ölçme-değerlendirme bölümlerinin üçünde de anlamlı farklılık görülmüştür. Bu bağlamda düşünüldüğünde bu farklılığın kaynağını tespit etmek adına daha derinlemesine incelemeler yapılabilir ve anlamlı farklılık gösteren coğrafi bölgeler arasında karşılaştırmalı bir araştırma deseni tasarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Andaç ÇUHADAR, 2006. Üniversite Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Demokrasi Anlayışlarının Siyasal Toplumsallaşma Bağlamında Cinsiyet, Bilim Alanı, Akademik Aşama Ve Siyasal Katılımcılık Değişkenleri Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Halil İbrahim KAYA, Murat TAŞDAN, Yaşar KOP ve Meral METİN, 2012. Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarının Demokratik Davranışlarına İlişkin Algıları (Kars İli Örneği). PegemEğitim ve Öğretim Dergisi, Cilt:2, Sayı: 1.
- John M. NOVAK, 1994. Democratic Teacher Education-Programs, Processes, Problems and Prospects. State University of New York Press, Albany.
- Kıymet SELVİ, 2006. Developing A Teacher Trainees' Democratic Values Scale: Validity And Reliability Analyses. Social Behavior And Personality, Vol: 34, No: 9.

- Niyazi KARASAR, 2006. Bilimsel Araştırma Yöntemi (16. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- MEB ,2010. Hoşgeldin Öğretmenim.<http://www.meb.gov.tr> web adresinden 13.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Mehmet OKUTAN, 2009. Türk Eğitim Sisteminde Demokrasi Eğitimi. International Symposium on Democracy and Democracy Education in Europe, Çanakkale.
- Ömay ÇOKLUK, Güçlü ŞEKERCİOĞLU ve Şener BÜYÜKZÖZTÜRK, 2010. Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik ve SPSS ve Lisrel Uygulamaları, Pegem Akademi, Ankara.
- Remzi KINCAL ve Halil IŞIK, 2003. Demokratik Eğitim ve Demokratik Değerler. Eğitim Araştırmaları, Yıl:3, Sayı:11.
- Rüştü YEŞİL, 2002. Okul ve Ailede Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi. Nobel Yayınevi, Ankara.
- Rüştü YEŞİL ve Davut AYDIN, 2007. Demokratik Değerlerin Eğitiminde Yöntem ve Zamanlama. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı:2.
- Salih Zeki GENÇ ve Temel KALAFAT, 2008. Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları İle Empatik Becerilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd19/sbd-19-18.pdf> web adresinden 06.11.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Songül KİLİMCİ, 2011. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme. Pegem Akademi, Ankara.
- Yahya AKYÜZ, 2001. Türk Eğitim Tarihi (13. Baskı). Pegem Akademi, Ankara.
- Zipora SHECHTMAN, 2010. Validation Of Democratic Teacher Belief Scale. Assessment In Education:Principles, Policy&Practice. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0969594022000027672> web adresinden 07.11.2012 tarihinde erişilmiştir.